

Priloga: Rzd-01-20-00008-01

Datum: 7.5.2020

opis enote nesnovne kulturne dediščine

1. IDENTIFIKACIJA ENOTE

EID: **2-00080**

Ime enote: **Pustni obhodi ločkih koscev, oračev in svatov**

Sinonimi imena enote:

2. OPIS ENOTE DEDIŠČINE

Zvrst dediščine: **šege in navade**

Podzvrsti:

letne šege

Tipološka gesla:

pustovanje, maskiranje, izdelava mask

Kratek opis:

Pustni obhodi ločkih koscev, oračev in svatov so pustna šega v vasi Loče pri Dobovi. Skupina sedmih našemljenih otrok gre na pustni torek po vasi. Zgodaj zjutraj so oblečeni kot kosci, nato se preoblečejo v orače in popoldan v pustne svate.

Opis:

Pustni obhodi ločkih koscev, oračev in svatov so pustna šega v vasi Loče pri Dobovi v občini Brežice. Na pustni torek zgodaj zjutraj gre skupina sedmih otrok po vasi. Njihovo število je včasih tudi manjše, a nikoli jih ne sodeluje več kot sedem. Če jih je več, se vsako leto zamenjajo. V preteklosti so bili v skupino vključeni le fantje, sedaj sodelujejo tudi dekleta.

Sodelujoči so zgodaj zjutraj oblečeni kot kosci, ki gredo simbolično kositi po cesti skozi vas z namenom, da bi bilo poleti dovolj sena in otave. Vodilni lik pustne šege v vasi Loče je kosec, oblečen v bela platnena oblačila – srajco 'rúbačo' in hlače 'bregeše', okoli vratu ima ruto (rubic), obraz pa mu pokriva maska (larfa). Na glavi nosi visoko koničasto pokrivalo (turn), ki je okrašeno z raznobarnimi papirnatimi trakovi (pongeljci). Larfa in pokrivalo sta izdelana iz papirja, vsako leto na novo. Okoli pasu imajo kosci obešene zvonce, v roki pa nosijo koso, s katero 'pokosijo zimo'. Medtem ko kosci kosijo, v središče vasi pride h križu 'fašjenkova babca' (babica z zajtrkom). Iz košare, v kateri naj bi nosila zajtrk, iz lonca skoči maček. Ko kosci ugotovijo, da zajtrka ne bo, se zapodijo za mačkom, nato odidejo domov in se preoblečejo v orače. Sprednja dva orača predstavljata kravi, ki vlečeta plug, zraven hodí oseba, ki ju goni, zadaj pa druga, ki drži plug. Sledi jim babca, ki seje žito. Orači s simbolnim oranjem zaželiyo vaščanom dobro letino. Ko nehajo orati po vasi, se vrnejo domov in se preoblečejo v svate (nevesto, ženina, priči, teto, strica in muzikanta), ki predstavljajo pustno svatbo ter ob glasbi in plesu v popoldanskih urah obiskujejo domačine. Ob obisku najprej zapešejo sami, nato še z gospodarjem, za kar so nagrajeni z denarjem ali hrano.

Pustne obhode ločkih koscev, oračev in svatov organizira Turistično društvo Dobova, sekcija Fašjenk. V ločke kosce se za udeležbo na različnih karnevalih oblačijo tudi odrasli, ki jih je v skupini lahko tudi več kot sedem. Vsako leto se udeležijo prireditve Dobovski fašjenk, ki je od svoje prve pustne povorke leta 1998

prerasel v mednarodni pustni karneval.

Po pripovedovanju domačinov iz vasi Loče naj bi bila pustna šega v njihovi vasi stara več kot stoletje. Pisnih ali slikovnih virov, ki bi potrdili starost obhodov ločkih koscev, oračev in svatov ter njihovih mask, ni mogoče izslediti. Branko Bogovič je leta 2004 v svoji knjigi *Mlajši tega ne vedo* zapisal, da se starejši vaščani spominjajo, da so se prvič maskirali v kosca leta 1940.

Datacija:

druga četrtina 20. stol., 1940 (domnevno)

3. LOKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

Naselje: **LOČE (BREŽICE)**

Opis lokacije:

Geokode lokacije (G-K koordinate centroida): Y: **551930** X: **82460**

4. NOSILEC IZROČILA, ZNANJA ALI DEJAVNOSTI

Turistično društvo Dobova, Sekcija Fašjenk, Ulica bratov Gerjovičev 48, 8257 Dobova

5. KARAKTERISTIČNI PRIKAZ

Foto datoteka: **KF_02_00080.jpg**

Avtorstvo in avtorske pravice prikaza:

Adela Pukl, 2019

6. VARSTVENE USMERITVE ZA ENOTO

Kategorija usmeritev: **drugi ukrepi ohranjanja nesnovne dediščine**

Opis usmeritev:

osnovne varstvene usmeritve za nesnovno dediščino

7. PRISTOJNOSTI

Pristojna institucija: **Posavski muzej Brežice**

Strokovna področja:

etnologija

8. POVEZAVA ENOTE Z DRUGIMI ENOTAMI REGISTRA

Register nesnovne kulturne dediščine:

Register nepremične kulturne dediščine:

Register premične kulturne dediščine:

9. UTEMELJITEV VPISA

Pustna šega obhodi ločkih koscev, oračev in svatov je pomemben del lokalne identitete, ki vpliva na prepoznavnost kraja, turistično ponudbo in povezovanje

vaščanov. Pustni lik ločki kosec izvira iz vasi Loče pri Dobovi in je eden od dveh najbolj prepoznavnih in ohranjenih dobovskih pustnih likov (poleg obfrških prutarjev) ter v sedanjosti predstavlja zaščitni znak dobovskega pustnega karnevala in simbol Fašjenka.

Pomen šege za lokalno skupnost predstavlja tudi spomenik s pustnim likom ločki kosec, ki so ga postavili v pustnem času v letu 2018 sredi Dobove.

10. OMEJITVE GLEDE JAVNOSTI PODATKOV

Omejitve: **ni omejitev glede javnosti podatkov**

11. OPOMBE

12. KVALITETA PODATKOV

Natančnost centroida: **> 30 m**

Natančnost območja: **območje ni določeno**

13. VPIS V REGISTER

Vpis dne: **7.5.2020**

Št.: **Rzd-01-20-00008-03**

Razlog: **pobuda**

14. SPREMEMBA REGISTRA

Sprememba dne:

Št.:

Razlog:

15. IZBRIS IZ REGISTRA

Izbris dne:

Št.:

Razlog:

16. ZAZNAMKI

Številka: Rzd-01-20-00008-11-01

Datum: 7.5.2020

opis nosilca enote nesnovne dediščine

1. IDENTIFIKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

EID: **02-00080**

Ime enote: **Pustni obhodi ločkih koscev, oračev in svatov**

2. NOSILEC IZROČILA, ZNANJA ALI DEJAVNOSTI

Nosilec:

Identifikacija nosilca: **230**

Turistično društvo Dobova, Sekcija Fašjenk

Ulica bratov Gerjovičev 48, 8257 Dobova

<http://www.fasjenk-dobova.si/>

3. OPIS DEJAVNOSTI NOSILCA

Opis (posebnosti glede na opis enote dediščine):

Je edini nosilec te enote nesnovne dediščine.

4. LOKACIJA NOSILCA

Naselje: **DOBOVA (BREŽICE)**

Geokode lokacije (G-K koordinate centroida): Y: **551567** X: **83603**

5. KARAKTERISTIČNI PRIKAZ

Foto datoteka: **KF_02N_00230.jpg**

Avtorstvo in avtorske pravice prikaza:

Adela Pukl, 2019

6. OPOMBE

7. KVALITETA PODATKOV

Natančnost centroida: **1 m - 3 m**

8. VPIS NOSILCA

Vpis dne: **7.5.2020**

Številka: **Rzd-01-20-00008-03**

Razlog: **pobuda**

9. SPREMEMBA NOSILCA

Sprememba dne:

Številka:

Razlog:

10. IZBRIS NOSILCA

Izbris dne:

Številka:

Razlog:

11. ZAZNAMKI